

Een aanwinst!

Clïëntperspectief in de raad van toezicht

Er wordt veel gevraagd van toezichthouders in de zorg, zoals financieel-strategisch inzicht en bestuurlijke ervaring. Goed toezicht kan ook niet zonder specifieke kennis van de positie van de belangrijkste stakeholder: de cliënt. Daarom hebben cliëntenraden het recht om een lid van de raad van toezicht voor te dragen.

De Wmcz geeft de cliëntenraad het recht om minimaal één persoon bindend voor te dragen als lid van de raad van toezicht. Ook in de ontwerp-regeling van september 2016 voor een herziening van de Wmcz is het voordrachtrecht opgenomen. Uit een peiling van het LSR vorig jaar, bleek dat veel cliëntenraden er gebruik van maken: bij 15 van de 25 cliëntenraden van ziekenhuizen en revalidatiecentra was een lid van de raad van toezicht op bindende voordracht benoemd.

Specifieke kennis cliëntenbelangen

Er valt veel te zeggen voor het bindend voordrachtrecht. Het is een wettelijk voorrecht dat aan de cliëntenraad is toegekend om in de raad van toezicht het cliëntperspectief te verankeren. Dit vanuit de bedoeling dat binnen de raad van toezicht cliëntenbelangen evenzeer onderwerp van gesprek zijn als financieel-strategische belangen. Het biedt de cliëntenraad de mogelijkheid om zelf een kandidaat te selecteren met specifieke kennis van cliëntenbelangen en de vaardigheden om die op een constructieve manier onder de aandacht te

brenge. Een door de cliëntenraad voorgedragen lid zit 'zonder last of ruggespraak' in de raad van toezicht. Dit betekent dat de cliëntenraad geen opdracht of standpunten kan meegeven en het voorgedragen lid ook niet verplicht is om met de cliëntenraad over onderwerpen te overleggen. Het voorgedragen lid is geen verlengstuk van de cliëntenraad en hoeft geen verantwoording af te leggen aan de cliëntenraad. Cliëntenraden kunnen afzien van hun voordrachtrecht in ruil voor een andere betrokkenheid bij de samenstelling van de raad van toezicht. Bijvoorbeeld voor het recht van zwaarwegend advies over de profielen en de benoeming van alle leden van de raad van toezicht, zoals genoemd in de Governancecode Zorg 2017. Maar dit vraagt een zorgvuldige afweging. Het bindend voordrachtrecht is er immers niet voor niets. Cliëntenbelangen herkennen in complexe materie en mogelijke implicaties voor cliënten verwoorden, is een op zichzelf staande kwaliteit. En is het voordrachtrecht eenmaal afgestaan dan is het voor cliëntenraden niet altijd makkelijk om het in goede dialoog terug te krijgen. Hebben bestuurder en

Het voorgedragen lid is geen verlengstuk van de cliëntenraad

raad van toezicht moeite met een bindende voordracht? Ga het gesprek aan met de bestuurder om te verkennen waar de last wordt ervaren en welke mogelijkheden er zijn om er samen uit te komen. In het uiterste geval kan een cliëntenraad zich tot de kantonrechter wenden. Wanneer de cliëntenraad (ongevraagd) advies uitbrengt over het inzetten van het bindend adviesrecht kan ook een beroep worden gedaan op de commissie van vertrouwenslieden, voor bemiddeling of een bindende uitspraak over het verschil van mening.

Commitment

Voor een goed verloop van een bindende voordracht zijn goede afspraken te maken tussen cliëntenraad en bestuurder, met inbreng van de raad van toezicht. De Wmcz stelt dat de procedure wordt vastgelegd in de statuten van de zorgaanbieder. Een goed verloop vraagt ook om commitment van de bestuurder en de raad van toezicht. Is die commitment er niet, dan kan een bindende voordracht, ondanks goede formele afspraken, een moeizame weg blijken te zijn. Zo kan bijvoorbeeld toch ineens een voorselectie door de raad van bestuur plaatsvinden, ondanks afspraken over een transparante werving van kandidaten. Spreek daarom de verwachtingen achter de algemene profielschets goed door met de bestuurder, eventueel in bijzijn van de voorzitter van de raad van toezicht. Onderzoek eventuele bezwaren. Waar voorziet de bestuurder moeilijkheden? Wat maakt dat een voordracht vanuit de cliëntenraad als onwenselijk wordt gezien? Welke vooronderstellingen leven er binnen de raad van toezicht?

Samenwerking

Nodig de bestuurder uit om er ook van de andere kant naar te kijken: wat zou het kunnen opleveren wanneer een bekwaam lid met specifieke kennis van de positie en belangen van cliënten aan de raad van toezicht deelneemt? Het uitgangspunt is dat de cliëntenraad, binnen de kaders van de algemene functie-eisen, tot een eigen afweging moet kunnen komen, en niet gehouden is aan specifieke functie-eisen zoals het hebben van een medische achtergrond of financiële deskundigheid. Er zijn positieve voorbeelden bekend van constructieve samenwerking van bestuurder en raad van toezicht rond een voordracht door de cliëntenraad. Bijvoorbeeld door een openbare werving uit te besteden aan een extern bureau dat zowel het algemene profiel als de specifieke eisen van de cliëntenraad hanteert. De cliëntenraad kan vanuit de kandidaten die geschikt zijn bevonden, een persoon kiezen om bindend voor te dragen. Het is zinnig om in de procedure op te nemen hoe te handelen in lastige situaties die zich gedurende het verloop van een voordracht kunnen voordoen. Zoals met elkaar in gesprek gaan wanneer de raad van toezicht vermoedt dat de voorgedragen kandidaat niet aan het algemene profiel voldoet. Gebruik maken van het bindend voordrachtrecht vraagt bereidheid om elkaar tegemoet te komen. Van de cliëntenraad om met een kandidaat te komen die voldoet aan de algemene profielschets. En van bestuurder en raad van toezicht om een lid te verwelkomen die misschien niet een politiek netwerk, medische ervaring of financiële kennis meebrengt, maar die met het unieke cliëntperspectief de raad van toezicht compleet maakt.